

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ
HIVATAL ÉS NYOMDA
Cluj, Kolojzsvár, St. Baron
L. Pop (Brassai-utca) 10

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPTLAP

ELŐFIZETESI ÁRAK

Romániában

Egész évre — — 620
Félévre — — 320
Negyedévre — — 170
Egy hónapra — — 60
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 3 lej
Bukarestben — 350

Csehszlovákiában

Egy hónapra — 25 ck
Egy szám — 150 ck

Cluj-Kolojzsvár — VI. évfolyam, 183. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5684. Tisri 26 — 1923 október 6 Szombat

A zsidó egység győzelme

Most fejezik be Szlovenszkóban és Ruszinszkóban a községi és megyei választásokat, amelyekben a zsidóság közös listával, teljes politikai egységben vett részt. Ez az egység meghozta jutalmát, a zsidóság számarányának megfelelően küldte be képviselőit a városi és megyei képviselőtestületekbe, sőt a városok közvetlen vezetésében is jelentősebb befolyáshoz jutott. Így munkácsi jelentés szerint a mintegy negyven százalékos zsidó város új alpolgármestere az egységes zsidóság reprezentálója lesz.

Aki valamennyire is ismeri a szlovenszkói és ruszinszkói zsidóság helyzetét, jól tudja, hogy milyen nagy lépés a zsidóság ügyében ennek az egységnek megteremtése. Hiszen talán seholse szaggatott annyira a zsidóság, mint Szlovenszkóban, ahol az ortodoxiának is két központi tördája van és egyes csodarabbik, vagy régi rabbi családok körül frakciók alakulnak ki. De az egység mégis létre jött és a zsidók belátták azt, hogy más pártok támogatása helyett csak úgy tudják megvédeni saját érdekeiket, ha összefogva, közös lista érvényesítésével igyekeznek akarataikat érvényesíteni. A mult választásokon megtörtént az is, hogy egyes zsidó frakciók keresztény szocialistákkal szövetkeztek, hogy a zsidó felfogásban ellenfelüket legyőzzék. Most megszünt ez az áldatlan testvérharc és ime az egység nemcsak a zsidó képviselők számában hozott győzelmet, de például abban is, hogy a zsidó jellegű városok vezetésében zsidók is szerephez jutnak.

Mi még messze vagyunk attól, hogy városi vagy megyei képviselőtestületeket választjunk. A demokratikus Csehszlovákia hamar belátta, hogy a polgárai csak úgy tudják érdekeiket megvédeni, ha saját maguk intézik városaik, megyéik sorsát. Masaryk országának vezetői belátták, hogy jó közigazgatást más képen el sem lehet képzelni, csak a városok és megyék sértetlen autonómiájával. Belátták, hogy a városok nyakára kényszerített hivatalnokok helyett csak akkor érezheti magát a polgárság jól, ha maga választja meg a vezetőket és megadatik neki a jog, hogy nyilvánosan felelősségre is vonja ezeket. És belátták végül, hogy a városok és megyék adminisztrációja élére a lakosság nemzetiségének megfelelően kell a vezető személyeket kijelölni, hogy ezáltal a tiszta demokrácia valósuljon meg a gyakorlatban.

Mi még messze vagyunk a városok és megyék autonómiájától, messze a képviselőtestületi választásoktól, de vajjon hasonlóan messze vagyunk-e a zsidóság egységétől is? És függhet-e ez az egység attól a politikai elhatározástól, hogy visszaadják a közigazgatás autonómiáját, hogy megadják a választások során az alkalmat arra, hogy ne csak meglegyen ez az egység, de dokumentálódjék is. És vajjon csak választások alkalmára van szükség az egységre, vagy közeletünk minden megnyilatkozásában is.

A csehszlovák példa tanulságot szolgál a választási egység szükségességére. Ez a példa fogékony volt. Szlovenszkó és Ruszinszkó után most Bécs zsidósága fogott össze, hogy a nemzetgyűlési választásokon az egységes zsidó listát juttassa győzelemhez. Mi még itt sem tartunk. De talán sok tekintetben mégis előbbre vagyunk. Annak felismerésében, hogy választások nélkül, sőt nemcsak választási alkalmakra szükségünk van a zsidó egységre. És még tovább menve nemcsak politikai egységre, de egységre a Palesztina-munkában is.

A politikai egység gondolatát annak felismerése támogatja, hogy garmadával vannak olyan zsidó problémák, melyek megoldását egyetlen, általánosjellegű párt, vagy politikai frakció sem verkedheti ki. Nem a polgári pártok, még a kisebbségi sorsban közösködők

sem és nem az a világnézeti párt sem, mely minél nagyobb tömegek minél teljesebb boldogságáért való gazdasági harcában nem tette mindenki előtt visszázóbbt problémájává, hogy gazdasági, emberi és tömegelnyomatás oka, jogcime lehessen az, hogy valaki másfajta, más vallású. Vannak zsidó problémák és ezek megoldásában a zsidóságnak egyöntetűen kell kivenni a részét. Legyenek bármilyen nagyok is az ellentétek e problémák kiterjedési területére nézve, ki vállalja a zsidóságot, ki levonja öntudatosan és emberi méltósággal ennek minden következményét, annak vállalnia kell e problémák megoldásában való részvételét is. Elmúlt az ideje annak, hogy zsidó mivoltunk platonikus, semmire se kötelező „születési hiba” legyen. Ma minden zsidónak lelkiismeretében ott kell tükröződnie minden itt élő zsidó testvéri közössége és egyúttal a tizenégy-

millió zsidó galut közössége is. És ott kell éljén mindanniunkban a segitienikarás elkötelezése is, a Palesztina-munka parancsa. Vállalni kell mindakettőt. Ha úgy tetszik, csak a vállalásért, ha teljesebb öntudattal vállaljuk: vallásunk, fajunk, nemzetünk elválaszthatatlan egységéért. Ha úgy tetszik csak a Tóra parancsáért, de teljesebb vállalással multunkért, tradícióinkért és azért a jövőnkért, mely mindenütt és mindenben az általános emberi haladás utijelölése is.

A határokon túl Szlovenszkó és Ruszinszkó zsidósága példát adott arra, mit jelent a választási eredmények tükrében egységesnek lenni. Mi adjunk példát, mit jelent egységesnek lenni nemcsak a szavazócédulák közösségében, de közös zsidó sorsunk minden átfogásában, rendeltetésünk, küldetésünk átfogó közösségében is.

Németország — kormány nélkül

Eredménytelenek Stresemann tárgyalásai. A szeparatisták át akarják venni a Ruhr-vidéken a közigazgatást. Betiltották a reakciós és kommunista lapokat

(Berlin, okt. 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) Stresemann megkezdte a tárgyalásokat az egyes pártok vezéreivel a kormány megalakítására, eddig azonban eredmény nélkül. Mindamellett remélik, hogy a kormány megalakítására legközelebb sor kerül. Stresemann valamennyi vezérpolitikussal tárgyal pártkülönbség nélkül és emiatt huzódnak el annyira a tárgyalások.

A „Deutsche Allgemeine Zeitung” szerint a szeparatisták küldöttséget küldtek Koblenzbe, kérve a szövetséges hatóságokat, hogy engedjék át a ruhrvidéki közigazgatást a szeparatistáknak. Hasonló küldöttség fogja felkeresni

Degout tábornokot is, ugyanebben az ügyben. A polgárháború kitérősekor foganatosított rendkívüli intézkedések alapján a bajor diktátor: von Kahr tíz napra betiltotta a reakciós „Völkischer Beobachter” című lapot, mert az államra veszélyes felhívást közölt.

Drezdában a kormány kinevezett biztosa ugyancsak betiltotta a szász kommunista sajtót, mert állandóan támadták a köztársaságot és Hilferding pénzügyminisztert.

Bukarest, okt. 5. Az „Adeverul” szerint, ha a német-francia viszony megjavul, Eftimie Antonescut Berlinbe küldik, mint Románia meghatalmazott miniszterét.

Megalakult az új német kormány

(Berlin, október 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap késő éjszaka Stresemann megalakította kormányát. Az új kabinet a centrum, a demokrata és a német néppártból vette tagjait.

Kancellár és külügyminiszter: Stresemann.
Honvédelmi és belügy: Gessler.

Pénzügy: Luther.

Közmunkaügy: Braun.

Megszállott területek: Fuchs.

Földmivelés és közlekedés: Oppen.

Több tárca még betöltetlen. Stresemann reméli, hogy holnap már bemutatkozhat a birodalmi

Ujabb kulturbotrány egy bécsi főiskolán

A bécsi mezőgazdasági főiskola tanári kara fájlatja, hogy nem vezetheti be a numerusz klauzuzst

(Bécs, október 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az osztrák főiskolai antiszemizmus újabb fejzetét jelenti az a hirdetés, amely a bécsi mezőgazdasági főiskola fekete hirdető tábláján a napokban megjelent. A hirdetés szomorú és elrettentő dokumentuma annak a gyűlölettől fűtött mentalitásnak, amely ma bizonyos német tudományos köröket eltölt. A hirdetés szöszert így hangzik:

A mezőgazdasági főiskola tanári kollégiuma a fennálló törvényes rendelkezések miatt és egy olyan fórum hiányában, amely az egyetlenre jelentkezők faji származását megállapíthatná, arra a felfogásra jutott, hogy a zsidó fajhoz tartozó hallgatókra vonatkozó numerusz klauzuzs bevezetése ezidőszert nem valósítható meg, noha ez lenne az egyetlen eszköz, amely a tanári testület felfogása szerint is alkalmas arra, hogy leküzdje a zsidóság erkölcsileg és gazdaságilag káros és romboló befolyását az emberiség kulturális fejlődésére.

A tanári testület azonban az 1923 január 21-én tartott főiskolai kongresszus

határozatai szellemében, miként eddig is, nagy figyelmet fog fordítani arra a veszedelemre, amely a mezőgazdasági főiskola német karakterét veszélyezteteti és a tanárok és magántanárok kinevezésénél, valamint egyetemi méltóságok adományozásánál gondot fog fordítani arra, hogy a jelöltek tudományos képzettsége mellett erkölcsi alkalmasságuk is megvizsgáltassék, hogy ezentul csak megfelelő emberek kezébe kerüljön a német diákság nevelése. Fischer rektor.

Nemcsak az osztrák zsidóság, de az egész liberális közvélemény rendkívüli felháborodással értesült erről az újabb kulturbotrányról. Az egyetemi antiszemizmus legalább is a tanárok részéről eddig csak burkolt formában jelentkezett és nagyrészt kimerült abban, hogy az antiszemita diákok agitációját a háttérből irányították, vagy jóindulatu hallgatással türték. Ez az első alkalom, amikor a főiskola tanári testülete nyíltan és szemérmetlenül közreadja aljas vádjait az egész zsidó nép ellen. A mezőgazdasági főiskola, mint a dolog természetéből folyik, gyűjtőmedencéje volt a multban is a német

október 5.
műszereket rő-
óm. Telefon 315
Endetail
Mindenféle
poharak,
demyonok,
palackok,
előnyösebben
OSNÁL
Telefon 954.
bacher
adó raktára
d 31
1439
zám ára 3 lej
Nemzeti Színház,
ersenyek, mulat-
nyelven.
gyár
és butor-
csorozás
rajánlatot
YÁRI ÁRAK!
VICTORIEI 24.
0.
atca) 2
800
leitől
kaphatók
ban!
dea-Mare
Garliczy 16. szám

junkerizmusnak és antiszemitizmusnak. Ebből az intézetből indultak ki a legélesebb támadások a zsidó hallgatók ellen és a mezőgazdasági főiskola keresztény hallgatói alkották a gerincét a numerusz klauzuszért küzdő kampószereszeseknek. Most a tanárok méltóknak bizonyultak tanítványaikhoz. A hirdetés, amely alapján véve semmi pozitív intézkedést nem tartalmaz, ünnepélyes manifesztáció az antiszemitizmus mellett. A tanár urak nagy szívbeli fájdalomnak adnak kifejezést afelett, hogy a numerusz klauzusz, minthogy törvények tiltják, ezidőszent még nem vezethetik be, de ígéretet tesznek, hogy a tanárok és docensek megválasztásánál, amely nagyrészt a tanári kollégium hatáskörébe esik, féltő gondal ügyelnek majd arra, nehogy egyetlen zsidó is katedrához jusson a mezőgazdasági főiskola kampószereszesekkel megszentelt csarnokaiban.

Az egész bécsi sajtó, egy-két heccleap kivételével, melyen elítéli a mezőgazdasági főiskola tanárainak eljárását és felháborodással utasítja vissza az abban megnyilatkozó szellemet. „Neue Freie Presse” szerint már maga a tény, hogy a tanári kar a tanszékek betöltésénél nem kizárólag tudományos, hanem faj szempontokat is érvényesíteni akar, súlyos megsértése az alkotmánynak, amelyért a hirdetés szerzőit törvény előtt kell felelősségre vonni. A „Der Tag” többek között ezt írja: „Figyelemreméltó, hogy a támadás éppen a mezőgazdasági főiskolából indult ki, abból az intézetből, amelynek az összes bécsi főiskolák közül a legkevesebb zsidó hallgatója van, úgy hogy az iskola elzsidósodásáról szó sem lehet és így Fischer rektor és bűntársainak manifesztuma nem szolgál más célt, minthogy megbontsa a polgári békét és megcsúfolja azt a tudományos komolyságot, amely egy német főiskola tanári karához illik. Az osztrák mezőgazdasági tanárok katasztrófális hanyatlásáról oly sokat panaszkodnak az utóbi időben, tudományos és szakképzett vezetésre van szükség, ha a mezőgazdasági főiskola tanárai arra fordítanak gondot, hogy jó zöltséget termeljenek és ne arra, hogy zöltséget beszéljenek, úgy sokkal becsületesebben teljesítenének hazafias kötelességeket.”

A bécsi zsidóság nagyszabású tiltakozásra készül a mezőgazdasági főiskola tanári karának botrányos és megszegő magatartása ellen.

A belgrádi kisantant-konferencia előkészítése

Bukarest, okt. 5. Csehszlovákia és Jugoszlávia között megkezdődtek a tárgyalások a belgrádi kisantant-konferencia előkészítésére, amelynek időpontját tudvalevőleg a színajai konferencián határozták meg.

Egy zsidósors

Regény. Dán nyelven írta Meir Aaron Goldschmidt

— No né, a kis csirkás, — mondotta Izsák ur és titokban jól esett neki a hízélgés. — Hát igazán azt hiszed? Nem, nem! De az is igaz, hogy az olyan ordítást csak a régi időben engedték meg. Manapság jó kis birságot szóna a király annak a nyakába közcsendhaborítás miatt, aki akkorákat kiáltana.

— De az mégis csak furcsa, — jegyezte meg Jákob gyerek, hogy Jüda akkorát tudott kiáltani, hogy a király leesett tőle a trónjáról.

— Az én időmben, — mondotta Izsák ur és titkolózó arccal fordult Fülöp urhoz — amikor még Németországban voltam, a franciák akkorát kiáltottak, hogy mélehhjök¹⁾ belebukott és kitorpte a nyakát.

— Igen, — vette át a szót Fülöp ur — akkoridőt rágyótt a nagyokra is a makkómicrajim.²⁾

— De rájok ám! És akkor egyszerre olyan szeretetreméltóak kezdtek lenni, még hozzánk, zsidókhoz is — és hazafiaknak neveztek bennünket.

— Mi az, amit most mondtál, bácsi? — kérdezte Jákob.

— Semmi, gyerek, semmi. Olyasvalami, ami miatt mi németek ugyancsak megverekedtünk a franciákkal.

¹⁾ „Melech”, magyarul: király.

²⁾ „Makkómicrajim”: Egyiptom csapásai. A biblia elbeszélése szerint tíz súlyos csapás érte Egyiptom népét, míg belenyugodtak abba, hogy a zsidók szabadon kivonuljanak.

Goga Oktavian fuziót akar a néppárt és nemzeti párt között

A kisenevi kongresszuson proklamálják a néppárt békéjét. Goga a fuzió-terv lehetőségéről

(Bukarest, okt. 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnapi számunkban beszámoltunk arról, hogy Goga Oktavian közbenjárására a néppárt hónapok óta húzódo válsága elsimult. Az Averescu és Argetoianu közötti nézeteltérés hónapokra bénította meg a néppárt akcióképességét. A néppárt több vezéralakja hosszú, meddő küzdelmet folytatott a parlament nyári szünete alatt, hogy Argetoianut kibékitse a pártjával. A sok meddő próbálkozás után Goga Oktavian aki csak nemrég gyógyult fel súlyos betegségétől, vette kézbe az ügyet és egyeztető tárgyalásai sikerrel jártak.

A kisenevi kongresszuson proklamálják a kibékülést

Goga a bukaresti újságírók előtt kijelentette, hogy akciójának sikerével teljesen megvan elégedve. A lefolytatott tárgyalások teljesen realizáltak a néppárt békéjét. A kisenevi kongresszuson Argetoianu ugyan nem vesz részt, mert fontos családi ügyei miatt holnap külföldre kell utaznia, de a kongresszus alkalmából Averescu tábornok nyilatkozatot ad ki, amelyben bejelenti a néppárt harmóniájának helyreállítását.

Ugyanilyen szellemű nyilatkozatot szövegezik meg a néppárt végrehajtóbizottsága is. A nyilatkozatokat a kisenevi kongresszus plénuma előtt felolvassák és ezzel az aktuálisan hivatalosan proklamálják a pártvezérek kibékülését. A néppárt végrehajtóbizottsága arra számít, hogy a nyilatkozat hatása alatt a disszidens vidéki szervezetek újra alávetik magukat a pártfegyelem kötelezettségeinek. A nyilatkozatok felolvasása után a kongresszus megválasztja az új végrehajtóbizottságot. A végrehajtóbizottság tervei szerint a kongresszus határozati javaslatokkal szűkebbre fogja vonni a végrehajtóbizottsági tagok számát. A megszükitett végrehajtóbizottságba, hir szerint, Argetoianut is kandidálni fogják.

Goga a néppárt és nemzeti párt fuziójéért

A „Lupta” egyik munkatársa az Averescu és Argetoianu-affér elintézésének alkalmából felkereste Gogát és megkérdezte tőle véleményét a néppárt és az erdélyi nemzeti párt esetleges fuziójáról terjesztett híresztelésekről.

— Magam részéről — telelte Goga — a legmelegebben óhajtom a fuziót és mindig szívesen voltam ennek a tervnek. Ha meggondoljuk, hogy csak egy erős és homogén párt lehet a liberális párt utódja a kormányon, úgy a fuziót lehetségesnek tartom.

— A fuzió megkötésénél — folytatta — legelőször is az ország általános érdekeit kell szem

előtt tartani. Az ország eminens érdeke pedig a mai kormányzati rendszer sürgős megváltoztatását követeli. A liberális kormányt csak egy erős és egységes párt válthatja fel a kormányzásban. A nemzeti párt és a néppárt programját igen könnyű összehangolni, mert a két párt programja között nincs lényeges eltérés.

— A fuzió technikai végrehajtásának egyetlen módja, hogy az új formáció Averescut választja elnökül, mint akinek már koránál fogva is legtöbb joga az egyesült párt elnöki székéhez. A nemzeti párt vezéreinek az egyesült párton belül is alkalmuk nyílhat Erdély speciális ügyeinek védelmére. Az új végrehajtóbizottságot a csatolt területek vezető politikusaiból arányosan állítanak össze, a végrehajtóbizottság erdélyi tagjai pedig tovább dolgozhatnak Erdély speciális érdekeit.

Eddig tart Goga nyilatkozata, erősen kétséges azonban, hogy a nemzeti párt Goga feltételei mellett hajlandó-e belemenni a fuzióba. A nemzeti párt végrehajtóbizottsága egyébként tegnap este értekezletet tartott, amelyen elhatározták a szükséges intézkedéseket az október 14-iki gyűlés megtarthatása ügyében. Azonkívül elhatározták még, hogy több kerületben is hasonló gyűléseket fognak tartani.

A bukaresti bolgár követ a bolgár forradalomról

Bukarest, október 5. A „Dimineata” interjút közöl Ficeff bukaresti bolgár követétől, aki mindenekelőtt kijelenti, hogy Bulgáriában a forradalom végetért. A forradalmat hibás lépésnek minősíti különösen azért, mert minden előkészület nélkül tört ki. Nagy hiba volt a forradalmárok részéről, hogy első dolguk az volt, hogy a rabokat kiszabadították. A kormány erőyes és drasztikus intézkedése azonban minden komolyabb lépésnek elejét vette. A forradalmi vörös hadseregnek ugyszólván nem volt ideje megalakulni s csak paraszthatár alakultak minden vezetés nélkül, tervszerűlenül. Ficeff azt hiszi, hogy a forradalomban a bolgár parasztnak nincs részük. Egyes lapok azon híre, hogy Boris királyt elfogták, vagy hogy elmenekült Szófiából, nem felel meg a valóságnak. Boris elejétől végig a fővárosban tartózkodott és pillanatra sem hagyta el a várost. Pusztán kitalálás az is, hogy Szófiában mozgósítás történt volna. Az egész akció különben nélkülözötte a komoly jelleget.

Belgrád, október 5. A bolgár felkelők két vezére Colaroff és Dimitroff, akikről a legutóbbi napokban az a hír járta, hogy meggyilkolták őket, ma Nisbe érkeztek.

épen mikor a mazkirt¹⁾ mondották, egyszerre csak nagy tolongás támadt a templomban. Mindenféle kísértet szorongott be az ajtón és a templomban levők már majdnem megfulladtak, olyan nagy volt a szorultság, de az volt a legrosszabb, hogy nem tudták megismerni, hogy ki a kísértet, ki az ember, — hiszen mindegyikük kitliben volt és azonkívül talizsba²⁾ voltak burkolva, — a fejük is — mert a halottakat kitliben és talizsban temetik el. De a rabbi utat tört magának az arón-hakódeshez³⁾ kiemelte a szent tórákonyvet, a község felé nyújtotta és úgy kiáltotta: „Istennek, a mindenhatóknak nevében! Mindenki, aki a községhez tartozik, vesse le a kitlijét!” Ugy is tettek — és mindjárt megnyihlt a szorongás. De e naptól fogva a genfi zsidók nem öltenek kitlit jom-kippurkor.

¹⁾ „Mazkir” a halottakért való ima.

²⁾ „Talisz” imatálár. Négyzetes, lepedő alakú két oldalt fekete vagy sötétkék sávokkal díszített ruhadarab, — azonos az arabok által ma is általánosan viselt burnuszszal. A talisz négy csücskén fehér gyapjából készült, kézzel csomózott rojtok vannak: a cícsiz. Az egész ruha ösrégi zsidó nemzeti viselet, melyet a zsidó nép kegyeletesen megőrzött mint népi mivoltának egyik külső jelképét és minden imádsága alkalmával magára ölt.

³⁾ „Arón-ha-kódes” magyarul: a szent láda, közkeletű, de kléruszi fordítással: frigyháza, egy szekrény, melyet a zsidók templomukban a kelet felé néző oldalon állítanak fel. Ebben a szekrényben őrzik a tóra-könyveket, vagyis Mózes törvénykönyvét, a bibliát. Az arón-ha-kódes mindig a templom kelet felé eső oldalán van és a zsidók imádságaikat is kelet felé fordulva mondják, ezzel is jelképezni akarván, hogy legszentebb gondolataikban is hűvek maradtak Jeruzsálemhez és ősi napkeleti hazájukhoz.

(Folytatása következik.)

Fegyver

A nagyvár

(Nagyvár

sitójától.) Szin

Zsidó Nemzeti

tálya társas öss

termében. Alta

önyi megjelent

ban beszámolt

melyen mint m

állapította, ho

szelleme sokkal

chival, mintse

bécsi kongressz

Mizrachiohoz va

gok alakultak.

ben is jobb be

huzás helyett

zsidók többi ré

Nussbau

hangsúlyozta, a

vezetését máso

tud dolgozni k

az összejövot

vári dícsort

Weisz (

ról és a hébe

százteritikes

rán Salamon

baum Sámue

munkától, me

mondott, a hi

désnek indul

Nagyvár ad

mint a minisz

nemtörődömsé

Válaszá

tette, hogy a

kenységéről e

mindezekre ig

és tudását a

fogja szente

meleghangu f

hez, melynek

A társa

okból tekinté

helyicsoport,

példás tegyel

avda akkordj

.....

Dr. I

(Bécs,

től.) Tegnapi

ban meghal

viselő, az „

adója. Dr.

pályafutása

tiszaszlári

ismeretessé.

Galic

született 1

A fiatal

talmudtudó

elismert tu

Cohen-Rap

burgi és li

tanuló leté

utazott, ah

és egyidej

itt megke

kenységét.

avatják.

burgba, H

Floridsdorf

Már

bőző foly

Kohelet k

nyok az ól

országban”

„Jean Boc

szemitizmu

Bloch bev

feladatánál

hamisítási

a szentkör

ják. Világ

ben való

vezére, A

memorand

elnökehez,

bizonyitan

gyilkosság

Fegyverbarátság a Mizrachi és Aguda közt

A nagyváradai mizrachisták összejövele

(Nagyvárad, október 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) Szimchasz-Tóra délutánján az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség nagyváradai Mizrachi-osztálya társas összejövetelt tartott a Metropol nagytermében. Altmann Sámuel üdvözölte az ötszáz főnyi megjelenteket és mintegy kétórás referátumban beszámolt az Aguda bécsi kongresszusáról, melyen mint meghívott vendég vett részt. Megállapította, hogy az Agudának ott megnyilvánult szelleme sokkal inkább kereste a békét a Mizrachival, mintsem az erdélyi agudisták vélik. A bécsi kongresszus fegyverbarátságot létesített és a Mizrachihoz való közeledés előkészítésére bizottságok alakultak. Ezek után remélhető, hogy Erdélyben is jobb belátásra térnek az agudisták és szétluzás helyett munkaközösségre lépnek a vallásos zsidók többi rétegeivel.

Nussbaum Sámuel volt hitközségi elnök hangsúlyozta, most, hogy a Mizrachi a hitközség vezetését másoknak adta át, még nagyobb erővel tud dolgozni klalszidó érdekekért. Reméli, hogy az összejövetel megerősíti a mizrachisták nagyváradai csoportját.

Weisz Ödön Lipót a zsidó nemzeti eszméről és a héber nyelvről tartott értékes előadását százeritkes bankett követte. A felszólalások során Salamon Benedek tetszolitást intézett Nussbaum Sámuelhez, ne távolodjék el a hitközségi munkától, mert azóta, hogy elnöki tisztéről lemondott, a hitközség szemmeláthatólag visszafelé fejlődésnek indult. Csak a napokban vesztette el Nagyvárad a rabbiképző jesiváját, még pedig, mint a miniszteri leirat bizonyítja, a hitközség nemtörődömsége miatt.

Válaszában a volt hitközségi elnök kijelentette, hogy a hitközség munkájára és a saját tevékenységéről ezen a helyen nem nyilatkozhat. De mindezekre igéri, hogy a jövőben minden erejét és tudását az általános és Palesztina-munkának fogja szentelni. Ezzel kapcsolatban Nussbaum megleghangú felhívást intézett az ifjúsági szervezetekhez, melynek nevében Ráth Efráim válaszolt.

A társasösszejöveleken szokásos misebérachokból tekintélyes összeg gyűlt be részint a Mizrachi helyi csoport, másrészt a Nemzeti Alap javára. A példás tevékenységű lefolyt összejövetel az Ódó avda akkordjaival ért véget este tizenegy órakor.

Dr. Josef S. Bloch halála

(Bécs, okt. 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap délelőtt az itteni Parkszenatóriumban meghalt dr. Josef S. Bloch, volt képviselő, az „Österreichische Wochenschrift“ kiadója. Dr. Bloch, aki mint rabbi kezdte meg pályafutását, a magyarországi közönség előtt a tisztaeszlári perben való szereplésével vált ismeretessé.

Galicia egyik kis községében, Duklában született 1850 november 20-án. Apja pék volt. A fiatal Blochot már korán bevezették a talmudtudományokba. Tizenöt éves korában már elismert tudós volt. Saul Nathanson és Chaim Cohen-Rappaport tanította. Eközben a magdeburgi és lignitzi gimnáziumban mint magántanuló letette az érettségét. Innen Münchenbe utazott, ahol a Hildesheimer-rabbiszemináriumba és egyidejűleg az egyetemre iratkozott. Már itt megkezdte irodalmi és tudományos tevékenységét. Nemsokára Zürichben doktorrá avatják. Ezután rabbivá nevezik ki Rendsburgba, Holsteinba, majd Kobylinba. Később Floridsdorfba kerül, ahol hitközséget is alapít.

Már ebben az időben megjelennek, különböző folyóiratokban, Bloch tanulmányai: „A Kohelet könyveinek keletkezése“, „Tanulmányok az óhéber irodalomról“, „A zsidók Spanyolországban“, „A Biblia görög alkatrészei“, „Jean Bodin, Lessing előfutárja“ és „Az antiszemitizmus ellen“. Ezzel az utóbbi írásával Bloch bevonul az aktív politika terére. Legfőbb feladatának azt tekintti, hogy leplezze azt a hamisítási processzust, amellyel az antiszemiták a szentkönyveket a maguk hasznára kiforgatják. Világhírűvé tette nevét a tisztaeszlári perben való közbelépése. Az antiszemiták akkori vezére, August Rohling prágai egyetemi tanár memorandumot intézett a magyar bíróság elnökéhez, amelyben bejelenti, hajlandó esküvel bizonyítani, hogy a zsidó könyvekben a rituális gyilkosságot tanítják. Bloch egész halom cikket

írt Rohling ellen, végül felszólította, vállalja amit mondott: jelenjék meg a bíróság előtt és tegye le az esküt. Rohling állandóan halasztotta a terminust — végül visszavonta vádját. Bloch 1883-ban megalapítja az „Österreichische Wochenschrift“-et, amely csakhamar népszerű lett. Fejlődésének tetőpontjára akkor emelkedett, amikor Blochot Kolomea város képviselőül küldte be a parlamentbe.

Bűnügyi eljárás a bánáti fascistavezérek ellen

Egy brádi orvos áll a mozgalom élén. Az aradi rendőrség kompromittáló iratokat foglalt le. Titkos összejöveleket Arad- és Hunyad megye falvaiban

(Arad, október 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) Érdekes ügyben vezetett be a nyomozást Mandru Miklós ügyész az aradi ügyészséggel karöltve. A nyomozó hatóságoknak tudomására jutott, hogy Arad- és Hunyad megyében nagy fascista agitáció folyik, engedély nélkül különböző helyeken összejöveleket tartanak és a zsidók ellen röpcédulákat terjesztenek. Kiderült, hogy az agitáció főfészke Brádon van, ahol dr. Benea Dénes orvos vezeti a fascista szervezkedést. Az orvos ugyancsak Brádon lakó fivérével, Benea Gusztávnál tartotta az összejöveleket, hogy

a hatóság figyelme ne terelődjön a szervezkedésre,

mert Brádon mindenki tudta, hogy Benea orvos a helyi fascisták vezére. Mandru ügyész Andreescu rendőrigazgatóval kiszállt Brádra, hogy helyben lefolytassa a nyomozást és házkutatást tartson dr. Benea és fivére lakásán. A házkutatás eredményel is járt, mert a kiszállt bizottság rendkívül sok kompromittáló iratot foglalt le

Benea Gusztávnak, az orvos öccsének lakásán.

A némaságra ítélt Reinitz

Nem hallgatják ki, így akarják vallomásra bírni

(Szatmár, október 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) A titokzatos Reinitz-ügy körül kezdenek elcsendesedni a hullámok. A szatmáriak többszörös rablógyilkosnak tartja Reinitzot, a másik párt viszont nem tartja elhihetőnek, hogy gyilkolt volna. A közvélemény megegyezik azonban abban, hogy Reinitz multja egyáltalán nem tiszta és ha gyilkosságra nem is tartják feltétlenül képesnek, bizonyos az, hogy nem tiszta lelkiismeretű ember. A háború folyamán három megye zsidósága, — Szatmár, Bihar és Szilágy, — mint veszedelmes besugót ismerte, aki nemcsak a katonai rendőrségeknek teljesített titkos szolgálatot, de a rendkívüli viszonyokat ott igyekezett kiaknázni, ahol éppen tudta.

Reinitz ellen most érdekes módon igyekeznek eljárni, hogy vallomásra bírják. Már egy hét óta teljesen „elhanyagolják“. Az ügyészség a legszigorúbb rendelkezést adta ki, hogy Reinitzcel még a börtönőrök se érintkezzenek és így teljes némaságra legyen kárhóztatva. Természetesen a kihallgatások is elmaradtak, sőt az ügyvédje sem keresheti fel. Így azután lelkileg akarják megtörni. Reinitz a vizsgálat eddigi eredményéről sem tud.

Reinitz kihallgatását majd a főügyész fogja végezni, ki most szabadságon van.

A mai valutapiac

Párisban javult a lej. A szokol Zürichben esett

(Kolozsvár, okt. 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) Már tegnap este ellanyhult a kolozsvári piac, amikor Párisból megérkezett a jelentés, hogy a lej tíz pontnyi emelkedéssel 7.65-ről 7.75-re javult. A nyugati értékek mégis paritáson alul maradtak, aminek okát az egyre súlyosbodó pénzügyi válság kell keresni. Ma nagyobb üzetkötések voltak, különösen osztrák koronában és szokolban. A cseh korona egyébként tizenöt pontnyi veszteséggel 16.60-ra esett Zürichben, minek következtében Kolozsváron már 636—638-as kótvések is voltak. Osztrák koronát 330—331-gyel, belföldi magyar koronát 150-nel, font sterlinget 988—990-nel, svájci frankot 38.60—38.70-nel, francia frankot 12.85—12.95-tel, dollárt 216—217-tel lehetett kapni Kolozsváron.

Október 5-én 100 lejért fizettek Kolozsvárt:

9000—8800 külf. magyar koronát,
14800—15000 belf. magyar koronát,
7.70—7.80 francia frankot,
2.56—2.58 svájci frankot,
0.45—0.46 30 dollárt,

Bloch, a szerkesztésen kívül, önállóan is sokat dolgozott. Leghíresebb munkái: „A munkások helyzete a görögöknél, rómaiaknál és palesztinaiaknál“, „A régi népek tanítási módszere“ és „A talmudi irodalom keletkezése“.

Az utóbbi években, bár testi ereje fokozatosan gyöngült, az antiszemita „Reichspost“-tal vívott kemény harcot. Halála súlyos veszteséget jelent a zsidóságra.

A lefoglalt iratok között van a fascista szervezet alapszabályai is, azonkívül Cuza és Paulescu egyetemi tanárok aláírásával ellátott nyomtatott röpcédula, melynek címe

„Felhívás a zsidók ellen!“

A Román Keresztény Nemzeti Párt kiáltványából is találtak sok példányt Beneánál, azonkívül nyomtatott deklarációkat, amelyet a fascista szervezetbe belépő egyének kitöltöttek és esküvel kötelezték magukat az alapszabályok betartására. Megállapította a kiszállt bizottság, hogy dr. Benea a Brád-környéki

falvakban is fejtett ki fascista agitációt,

lakásán a községek meghatalmazottjaival állandóan összejöveleket tartott és velük az alapszabályokat ismertette. Benea Dénes dr. orvos és fivére Benea Gusztáv ellen, valamint Hiller és Társa temesvári nyomdatulajdonosok ellen, ahol a fascista röpcédulák készültek, az aradi ügyészség bűnügyi eljárást indított.

Remélik, hogy sikerülni fog Reinitz hallgatását megtörni.

Az ügyészség most azt igyekszik rekonstruálni, miképpen történt Grosz Herman meggyilkolása. A feltevés az, hogy a gyilkosságba közvetlenül nem játszott aktív szerepet Reinitz. Állítólag a gyilkos is megvan már éspedig az a letartóztatásban lévő fuvaros, aki Reinitzot és Groszt Felsőbányáról elvitte. A gyilkosság az országot felett, egy sziklás helyen úgy történhetett, hogy Reinitz magával csalta Grosz Hermant azzal, hogy megmutatja, hol van az arany elrejtve. Közben megpihentek és az ülőhelyzetben lévő Grosz hátulról egy kövel vagy kalapáccsal fejbeverte a fuvaros. Egész különösnek látszik, hogy miért cipelték el Grosz holttestét és miért rejtették olyan különös módon el, amikor ha a helyszínen száraz, sziklás helyen kövekkel eltakarják, sokkal kevesebb valószínűséggel találták volna meg. A bűnjelként szereplő gallérban se igen biznak, mert lehetséges az is, hogy produkált bűnjel.

A Reinitz-estet Ruszinszkóban is élénk feltűnést keltett, mert különösen Ungváron és Munkácson jól ismerték. A ruszinszkói ügyészségek vizsgálatot indítottak annak megállapítására, kikkel állott Reinitz üzleti összeköttetésben.

10.20—10.10 olasz lírát,
33000—33100 osztrák koronát,
16.00—15.80 cseh koronát,
0.10.10—0.10.20 font sterlinget.

Valutapiac október 5-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1270, London 995, Newyork 218, Róma 968, Zürich 3900, Prága 650, Bécs 3100, Budapest 120, Varsó —.

Bukarest. Valuták: Napoleon 810, márka —, leva 290, török lira 130, font sterling 980, francia frank 1300, svájci frank 39, olasz lira 960, drachma 390, dinár 235, dollár 223, lengyel márka 60, osztr. korona 30, magyar korona 70, cseh korona 640.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 1—0.9, Newyork 559.25—556, London 2549—2549.—, Páris 33.05—33.10, Milano 2505—2510, Prága 1660—1660, Budapest 300—300, Belgrád 645—645, Bukarest 257.5—257.5, Varsó 10—10, Bécs 78.5/8, Bécs lebélyezett 78.5.

Páris. Nyitás: London 7720, Newyork 1695.—. Berlin 4, Róma 75.90, Prága 50.50, Bukarest 775, Zürich 303, Bécs —, Varsó —.

ALAPITTA TOTT
1873

SEEMANN

ÉPÜLET, MŰLAKATOS, VAS- ÉS RÉZ-
BUTOR, JÉGSZEKRÉNY, KOVÁCS-
FUVÓ ÉS MÉRLEGGYÁROS

KOLOZSVÁR

Ugyanott eladó egy 6. cséplőgarnitúra
elevátorral vagy anélkül

Első Erdélyrészi Ékszerárugár
Cluj, Calea Regele Ferdinand 19. szám
Telefon interurban 2-13 * Sürgöncy: Juvaere, Cluj

Ékszerárugártás, nagykereskedés

Fogászáll arany * Arany, ezüst és
és forrasztó " * platnabováltási

Kienle és Schwarzwaldi órák képviselője, gyári lerakata
Csak viszontelárusítóknak!

Telefon 81. **Ládagyár** Fióküzlet:
Egeres

Mindennemű ládát és fadóbozokat összeszegezett
és szétszedett részeken megrendelésre azonnal
készít és szállít a legolcsóbb napon 1931

Sajovics és Lebovits fatereskedés
és ládagár

Cluj, Strada Cernauti (volt Kajántói-ut) 1. szám

Ha művészi kivitelű fa vas butort
akar venni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg a

SZÉKELY ÉS RÉTI
ERDELYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermeit
Asztalosok furnírszükségeit a legolcsóbban itt szereshetik be

Krébsz J.

bőrönd és sportcikk árúgyára

CLUJ
Strada Regele Ferdinand 77.
Gyár: Str. Bucovina 4.

G Y Á R T

Utazóbőröndöt
Férfi nyári divatövet
Football-labdát
Lábszárvédőt
stb.

Legolcsóbb beszerzési forrás!

**Épületüvegezés,
képkerepezés,**

kávéházi, vendéglői, háztartási
cikkék, demionok, táblaüveg,
lámpaárúk és porcellánedények-
ből legolcsóbb beszerzési forrás

**Ausländer
Rudolfnál**
Cluj-Kolozsvár, Cal. R. Ferdi-
nand (v. Ferenc J.-ut) 37. sz.
alatt, az Uránia palota mellett.

Engros! Endetail!

Othello

— A kolozsvári Magyar Színház Shakespeare-ciklusa —

Van egy fizikai törvény, a tehetetlenség törvényének hívják. Minden mozgás változatlanul megtartja erejét és irányát addig, amíg ellenkező erőhatások meg nem változtatják. A tehetetlenség fizikai törvénye a szellemek világán is uralkodik. Évszázadnál hosszabb idő óta az irodalmi világ Shakespeare-hipnózis alatt áll és innen van az, hogy még manapság is megbeszélés tárgya lehet az, vajjon Othellót a „féltékenység tragédiájá"-nak, vagy a „jóhiszeműség tragédiájá"-nak kell-e mondani és színészileg felfogni. A nagy Puskin volt az első, aki az akkori általános elfogadott megállapítással szemben a jóhiszeműség tragédiáját érezte ki Othellóból. Hogy a színész melyik motívumot juttatja tulsúlyba a nemes mór alakjában, az teljesen az alakító művész szubjektív és szuverén jogaihoz tartozik: csak maga az alakítás legyen tökéletes. De itt volna az ideje már, hogy az objektív irodalmi értelem fölcsozdjon a Shakespeare-hipnózisból. Az Othello sem a féltékenység, sem a jóhiszeműség tragédiája, mert egyáltalán nem tragédia. Az Othello egy jobb sorsra érdemes ember megrendítő szerencsétlenségének története: de nem tragédia. Tragikum az, amikor az ember tudatos, de nagy emberi és jellembeli motívumoktól hajtatva bünt követ el és bűnében megbűnhődik.

Amikor a hős megöli az apját, mert a hazája érdeke úgy parancsolja, vagy elárulja népét mert anyját szereti: bünt követ el, de ez a bűn nagyszerű és nemes. Ilyen esetben, bűnben és bűnhődésben egyaránt, van valami lelket felemelő és megnyugtató. De Othello nem egy tragikus lelki konfliktusnak, nem egy bűnnek, hanem egy családnak — és még ennél is több: egy véletlennek az áldozata. Sorsa részvétellel tölt el, de nem hat lelki megtisztulással. Egy jobbsorsra érdemes ember, aki egy családon és egy véletlenen elbukik. Ha Desdemona véletlenül nem veszíti el zsebkendőjét, ha a könyelmű, de jólelkű Emilia nem lopja a kendőt Jágó kezébe: Othello sorsa bizonyára más fordulatot vesz. Jórészt egy ostoba zsebkendő elvesztésén mulik tehát, hogy Othello gyilkos lesz és hogy Desdemonának meg kell halni. Ez nem tragédia, ez nem lelki erők tragikus konfliktusa, az csak egy sajnálatos és szomorú emberi történet. Természetes, hogy mindezt Shakespeare-ről és a legjobb snakespearei tragédiáról megállapítani: szentséggyalázás. Az igazság azonban mégis ez.

Vajjon fekete szerencsenek, vagy tüzeslelkű büszke mórnak képzelte-e Shakespeare Othellót? A Shakespeare-kutatók hiába igyekeztek erre a kérdésre világosságot deríteni: nem tudták és nem is lehet megállapítani. Mert Othello csak a dráma szavaiban mór vagy szerencsen. Leleki struktúrája azonban távol áll mindentől ami exotikus. Sem Afrika feketéjére, sem a sémita arab jellemvonásaira nem lehet benne találni. Othello egy feketére vagy olajbarnára kormozott európai gentleman a Shakespeare korából. Ez az Othello második gyengéje. És mégis, a két alapvető gyengéje ellenére is megdöbbentő hatással van a néző lelkére. Miért? Egy vonagló, gyötrődő gigászt látunk benne. Egy büszke izomembert és nagy lelket, akit gonoszságok és véletlenek halálra marcangolnak. Szemünkkel látjuk az embert, aki csupa büszkeség, csupa nemes gög és erő és az ilyen nagy erő megvonaglása mindig döbbenetes hatással van. És itt vétette el Táray — véleményem szerint — Othello alakját. Különösen az első jelenetekben tulságosan hajlékony, tulságosan halklelkű volt. A szenátus előtt, ahol Desdemona apja leányrablással vádolja, inkább egy igazában bizó jó ügyvéd, semmint a büszke hadvezér alakját adta. És az utolsó jelenetben is, ahol Desdemona holttesténél bucsuszavait mondja a velencei nemeseknek, nem a saját magát büntetni készülő férfi tr gikus gesztusa csengett, hanem egy kétségbeesett gyilkos sírása zokogott ki beszédéből. Másrészt azonban a darab teljes lefolyása alatt olyan megkapóan természetes, minden erőszakoltságtól mentes és egyszerű tudott lenni, mint amilyenek Shakespeare-darabban csak kivételes tehetségek tudnak és mernek lenni.

Az Othellóban a főszerep tulajdonképpen Jágóé. Jágó, az önmagáért való gonoszság megtestesítője. Gyűlöli Othellót, de nem valamely meghatározott ok miatt, hanem benső ösztönösségből, aminthogy gyűlöli mindent, ami szép és jó. Amiket monologjaiban Othello ellen félhoz (házasságtörés stb.), ezekről maga is tudja, hogy valótlanságok. Jágó a tagadás szelleme, a gonoszságot magáért a gonoszságért teszi. Ebben bizonyos mértékig előfutárja Göthe Mefisztójának. Ő maga mondja, amikor Des-

demona dicsérő szavakat kér tőle: csak a gáncsban és tagadásban van ereje. Forgács teljesen egyéni fölfogásban mutatta be Jágót — de ebben az egyéni fölfogásban teljesen elveszett az örök tagadás szelleme. Egy szöke Jágót láttunk, aki gonoszságában hidegen öl embereket, szívósan gyűlöl — és nem tudtuk kiérezni, hogy mindezt miért teszi. Forgács Jágójából hiányzott az ösztönös gonoszság hajtóereje és ennek kiérzékeltetése. Ha az est mégis jórészt az ő jegyében folyt le és a nézőtér végig az ő hatása alatt állott, ezt inkább külső körülményeknek köszönheti és mindennek előtt bugó orgánumának, mellyel rá tudott fekdüdni a hallgatók lelkére. Még Desdemonát kell kimerítőbben megemlitenünk. Izsáky Margit adta. Drága, türekeny, kislányos Desdemonát láttunk tőle, végig jót, csak az utolsó, a legnagyobb jelenetében, a vetkőzési jelenetben volt elhibázott „Lodovico szép fiu" — mondja a lelkileg megtört Desdemona halkán — és maga se veszi észre, hogy a tudat küszöbe alatt már valóban hűtlen lett Othellohoz. Ha valaki szemébe vágna, ő maga tiltakozna legjobban ellene és lelkének becsületes ártatlanságában. De a tudat küszöbe alatt már „Lodovico szép fiu". Ez az egész vetkőzési jelenet a legnagyobb, a leglélekbuvarlóbb, teljesen hatástalanul veszett el.

A többi szereplők, ha nem voltak teljesen kielégítőek: nem ők, hanem a szereposztás tehet róla. Lackó Aranka nem lehet jó egy huszonöt éves fiatal asszonyka szerepében. Ezt a szereposztást szinte hihetetlen tévedések tartják. Ugyanez áll Rodrigó szerepére is. Rodrigó egy klasszikus naturburs szerep és sokkal jobb lett volna, ha Cselle adja Rodrigót és Földes Lodovicót. Egyébként jók voltak mind a ketten, aminthogy jók voltak Mihálytyfi (Brabantio) Lengyel (Cassio) Kemény László (Gratiano) és Táray Böske (Bianca) is. Még néhány szó a rendezésről. A rendezésben Táray elsőrangú művészi munkát produkált. A shakespearai színpad súlyos rendezői problémáját olyan biztos kézzel és művészi bravúrral oldotta meg, hogy a végső eredmény minden várakozáson felül állott. Az előadás előtt dr. Janovics Jenő bevezető konferanszot tartott. (g.)

Horthy karcagi beszéde

Bukarest, október 5. Horthy kormányzó ismert karcagi beszédével kapcsolatosan a kisanant meghatalmazott miniszterei Budapesten tudvalevőleg demarsot adtak át a magyar kormánynak, amelyben magyarázatot kérnek a beszédre vonatkozólag. A demarsra a magyar kormány — mint a külügyminiszter hivatalos kommunikéje jelenti — megküldötte válaszáat, mely szerint Horthy karcagi beszéde semmit sem tartalmaz a szomszédok ellen. Az ügy ilyenformán — mondja a kommuniké — elintézését nyert.

ארטוד ארטוד
כשר כשר

Első Nagyszebeni Szalámi, Füstölthús és Konzervgyár

ELJOVITS ÉS TÁRSA

Kérjük tisztelt vevőinket, hogy további becses megbízásaikkal felkeresni sziveskedjenek. Naponként friss áru, melyeket azonnal a legolcsóbb áron szállítunk. Naponkénti postai és vasuti szétküldés. **הבשר והבשר** és árjegyzék kívánatra küldetik

B e v e z e t e t t

utazót keresek

likórszakmából provizióval vagy fizetéssel.
Ajánlatok: Roth Géza Satu-Mare, címre

Fiatal, ügyes irodaszolgát felvesz a kiadóhivatal, Str. Baron L. Pop 10

Az Uj Kelet az
napilapja.
Felelős szerkesztő
Az Uj Kelet cikla
jelölésével
Óromániában és k
Rador Pub
hirdetési i
Előfizetési árak
felévre 32

— Káro
katedrális ala
székesegyház
vasárnap lesz
örökös is. Ez
Valér rendőrpr
ki: Október 7
letételének és
zendő ünneps
magas látogató
való tekintette
elrendeljük, h
gánépületek, a
az összes kávé
szes keresked
dók. Az össz
házak, étterm
redőnyei egész
tartandók és
kivilágítandók
hivatkozva, a
Calea Victori
lor, Strada U
Petru Maior,
Cuza Voda, S
épületek tul
hetedikén es
feldiszitsek é
— Le
Bukarestből j
az ottani egy
hogy lemond
módjában a

— A
vizsgáztatja
kező diáko
egyetemi tan
felvételi viz
gáztatják le.
rozata a köz
lepetést kelt
a közoktatás
torokat és c
— K
zulátusnál
lozsvári ang
ték ki.

— A
niában. Bu
angol szoia
sége tartoz
Buxton és
jöttek. Cél
politikai és
— A
Bukarestbő
Galacból a
vegyen a k
Szeverinbe
huszonöt n

— C
kiadásoka
minisztériu
lejjel megs
ellátás az
— I
ért. Buk
Evreilor B
kihallgatás
nél, hogy
kérdését,
koálnak,

—
Prágából
prága—p
jاراتokra
fognak fe
mellett) i
világító e
weisig te
lesz a re
brod mel
ben és a
nori rep

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.

Felelős szerkesztő: Dr. Marton Ernő

Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Óromániában és külföldön az „Uj Kelet” részére kizárólag Rador Publicitate (Bucuresti, Str. Gen. Berthelot I.) hirdetési iroda vesz föl hirdetéseket.

Elfizetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei félévre 320 lei, egész évre 620 lei.

— **Károly trónörökös is jelen lesz a katedrális alapkövetésénél.** A kolozsvári ortodox székesegyház alapkövetésénél ünnepélyekre, melyek vasárnap lesznek, Kolozsvárra jön Károly trónörökös is. Ez alkalomból 6387. számmal Popovici Valér rendőrprefektus a következő rendeletet adta ki: Október 7-én a görögkeleti székesegyház alapkövetésének és felszentelésének alkalmával rendezendő ünnepségeket öfensége Károly trónörökös magas látogatásával kitüntetni kegyeskedik. Erre való tekintettel az összes ünnepségek alkalmára elrendeljük, hogy vasárnap az összes köz- és magánépületek, az összes üzletek és raktárhelyiségek, az összes kereskedelmi és ipari intézetek felbogarozandók. Az összes üzletek, raktárhelyiségek, kávéházak, éttermek, kereskedelmi és ipari épületek redőnyei egész nap felhuzandók, a kirakatok nyitva tartandók és feldisznítendők, este pedig 11 óráig kivilágítandók. A város lakosainak lojális érzelmeire hivatkozva, a Calea Regele Ferdinand, Piata Unirei, Calea Victoriei, Strada Regina Maria, Calea Motilor, Strada Universitati, N. Jorga, Memorandului, Petru Maior, Regala, Piata Mihai Viteazul és Cuza Voda, Strada Saguna, Gh. Baritiu-beli magánépületek tulajdosait és lakóit felkérjük, hogy hetedikén este tizenegy óráig a házak ablakait feldisznítsék és kivilágítsák.

— **Lemond a jasi egyetem rektora.** Bukarestből jelentik: Jasi jelentés szerint Simionescu az ottani egyetem rektora lemondott és kijelentette, hogy lemondása visszavonhatatlan, mert nem áll módjában a jasi egyetem élén állani.

— **A bukaresti egyetemi tanárok nem vizsgáztatják le a felvételi vizsgákra jelentkező diákokat.** Bukarestből jelentik: A bukaresti egyetemi tanárok tudvalevőleg elhatározták, hogy a felvételi vizsgákra jelentkező diákokat nem vizsgáztatják le. A bukaresti egyetemi tanárok határozata a közoktatásügyi minisztériumban nagy meglepetést keltett. Az így alakult helyzet rendezésére a közoktatásügyi miniszter mára összehívta a rektorokat és dékánokat.

— **Kinevezés a kolozsvári angol konzulátusnál.** D. Matthew Charles Gilmore-t a kolozsvári angol konzulátushoz vicekonzullá nevezték ki.

— **Angol szocialista képviselők Romániában.** Bukarestből jelentik: Néhány nap óta az angol szocialista parlamenti frakciónak egy küldöttsége tartózkodik Romániában. A küldöttséget Noel Buxton és Ben Riley vezetik és Jugoszláviából jöttek. Céljuk tanulmányozni az ország gazdasági, politikai és munkásmozgalmi viszonyait.

— **A román dunaflootta Belgrádba indult.** Bukarestből jelentik: Tegnap délután indult el Galacból a dunaflootta Belgrád felé, hogy részt vegyen a keresztelői ünnepségeken. A flotta Turnu-Szeverinben várja be a királyi párt. A hajóraj huszonöt napig marad Belgrádban.

— **Ötvenötmillióval emelik a hadügyi kiadásokat.** Bukarestből jelentik: A hadügyminisztérium jövő évi költségvetését ötvenötmillió lejjel megszorítják, mivel az élemezés és a ruhaellátás az utóbbi időben lényegesen megdrágult.

— **Intervenció az ukrain menekültekért.** Bukarestből jelentik: Magder, az „Uniunea Evreilor Romani” a zsidók szövetségének főtákará kihallgatáson jelent meg Vaitoiadu belügyminiszternél, hogy rendezze az Ukrainából menekült zsidók kérdését, akiket tudvalevőleg Bessarabiából evakóálnak.

— **Világítótoronyok a repülők számára.** Prágából jelentik: Félhivatalos közlés szerint a prága—pozonnyi vonalon, mely éjjeli repülőjáratokra van berendezve, négy világítótoronyt fognak felépíteni. Az első torony a kolli (Prága mellett) repülőtérén lesz. Ennek olyan erős a világító ereje, hogy Drezdáig, Egerig és Budweisig terjed és ezekből a helységekből látható lesz a repülők számára. A másodikat a Deutscherbrod melletti Lipnikváron, a harmadikat Brünnben és a negyediket Pozsony közelében, a vajnori repülőtérén építik fel.

— **Megengedik a katonai lakásrekvirálást.** Bukarestből jelentik: A minisztertanács legközelebb olyan javaslatot fog elfogadni, amely megadja a jogot az ezredparancsnokoknak, hogy lakást rekquirálhassanak tisztek részére, amennyiben erre szükség mutatkozik.

— **Tüntetés Mille Constantin ellen.** Bukarestből jelentik: Eddig ismeretlen tettesek tegnap este betörték Mille Constantin ismert publicista lakásának abiakait. Mille Constantin inzultálásában a felvilágosult sajtót érte újból érdemtelen támadás.

— **Borzalmas öngyilkosság Budapesten.** Budapestről jelentik: Kotó Elek, a magyar mezőgazdák szövetségének aligazgatója, aki Boda Dezső volt főkapitány sógora, nyolc gram verőnált vett be, majd borotvával fölvgáta az ereit. A Rókus-kórházba szállították, ahol egy újságíró előtt ugy nyilatkozott, hogy kétszázharmincezer korona fizetéséből nem tudja eltartani három gyermekét.

— **Házasság.** Deák Ödön vegyészmezőnök, a Cosmos nagydrogéria belfelügyelője, csütörtökön délelőtt vette oltárhoz Székely Margitot, Székely Viktornak, a Heinrich-szappangyár igazgatójának leányát.

— **Szabályozzák az állampolgársági okmányok kiadását.** Bukarestből jelentik: A kormány elhatározta, hogy a csatolt területeken szabályozza az állampolgárságot igazoló okmányok kiadását. Helyi bizottságok alakulnak, amelyek a rendelkezésre álló akták alapján megállapítják az állampolgárságot. A bizottságok munkáját a bukaresti központi bizottság fogja felülvizsgálni. Ez az intézkedés a minisztertanács hozzájárulása után megjelenik a hivatalos lapban.

— **A nagybányai helyicsoport új vezetősége.** Nagybányáról jelentik: A napokban tartotta tisztújító közgyűlését az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség itteni helyicsoportja. A gyűlést Rosenthal elnök nyitotta meg, majd Hirsch Jakab beszámolt a nagy karlsbadi cionista kongresszus lefolyásáról és határozatairól. A közgyűlés ezután elhatározta, hogy a szervezet tagja csak az lehet, aki minimálisan 120 lej évi pártadót fizet. Elhatározták továbbá, hogy a Keren Hajjeszód, Palesztinát újjáépítő alap érdekében nagy mozgalmat fognak indítani, melybe pártállásra való tekintet nélkül minden zsidót belevonnak. Mitingeken gyakrabban ismertetni fogják a zsidó nemzeti politika irányelveit és Palesztináról ismertető felolvasásokat fognak tartani. Ezután megválasztották az új tisztikart. Elnök lett Hirsch Jakab, társelnök dr. Goldstein Nándor, ügyvezető alelnök Lautmann Izidor, pénztáros Deutsch Béla, ellenőrök: Berger Lajos és Weinberger Imre, Keren Kajemet-biztosok Fuchs Izso és Muszkál Béla. Goldstein Nándor vezetése alatt megalakult a Keren Hajjeszód-bizottság is.

* **Désre** „Holzer” női kabátok érkeztek „Frank” divatruházba.

— **Falbeomlás Bukarestben három sebesülte.** Bukarestből jelentik: A Calea Rehoieven négy méter magas és mintegy kétszáz méter hosszú falkerítés leomlott és több kis házat maga alá temetett. A szerencsétlenségnek eddig három súlyos sebesültje van, akiket bevitték a fővárosi kórházba.

— **A magyar cionista szervezet sorsa.** Hirt adtuk már arról, hogy a cionista világszervezet megbízásából a londoni Exekutive vezértitkára J. Cohen, ki a temesvári országos konferencián is részt vett, tárgyalásokat folytatott Daruváry külügyminiszterrel, aki Bethlent helyesítette és a magyarországi cionista szervezet működésének engedélyezését kérte. Erre ígéretet is kapott. Cohen Temesvárról Bukarestbe ment, majd onnan visszatért Budapestre, ahol azután érdekes adatokat tudott meg a cionista szervezet betiltásáról. A betiltás a kormány szerint a „magyarországi zsidók nemzeti tanácsának” javaslatára, illetve közbenjárására történt. Ilyen nemzeti tanács nincs Magyarországon, megállapítást nyert azonban, hogy a kormánynak ez a különös nyilatkozata a neolog központi irodát, még továbbmenve pedig az „Egyenlőség” szerkesztőségét fedi. Cohen bejelentette, hogy a cionista szervezet betiltását a népszövetség elé terjesztik, mert Magyarország, mint a népszövetség tagja, a cionista organizációt, amely a zsidóság ismert diplomáciai képviselője s mint ilyen a Palesztina-mandátumnak a Jewish Agencyt át egyik tényezője, feltétlenül elismerni s működésében támogatni köteles.

* **Szamosvölgye** közönsége figyelmét felhívjuk a női és férfi ruha és kabátkelmék óriási választékára, vászon- és kelengyekülönlegességekre raktárára, mely **Désen Birónál** van.

— **Fascista diákok zsidó utasokat támadnak meg.** Jasiból jelentik, hogy ott néhány fascista diák megtámadta a bukarest—jasi személyvonat zsidó utasait, akiket tettleg inzultáltak. Az egyik utas az ütlegek elől Scantela állomás előtt az ablakon át kiugrott a vonatból és súlyosan megsebesült. A diákokat letartóztatták.

— **A kolozsvári rabbiképző ügye.** Mint az Uj Kelet már megírta, a vallás- és közoktatásügyi minisztérium értesítette a nagyváradi ortodox hitközség elnökségét, hogy a nagyváradi rabbiképző engedélyét megvonta és Kolozsvárra való megnyitását engedélyezi. A jóváhagyott alapszabályok már meg is érkeztek Kolozsvárra Glasner Akiba főrabbihoz, aki kijelentette, hogy az előkészítő munkálatok a befejezés stádiumába léptek és a közeljövőben a rabbiképző már meg is nyitja kapuit.

— **Kigyulladt egy hajó a Fekete-tengeren.** Bukarestből jelentik: Konstancai jelentések szerint az „Etourneau” nevű hajó tegnap benzinnel megrakva elindult Pyreus felé. Pár kilométernyire a kikötőtől a hajó ismeretlen okból kigyulladt. A személyzet megmenekült a hajó és a rakomány elsüllyedt.

— **A részeges emberek életkora.** Londonból jelentik: A kormány egy bizottságot megbízott azzal, hogy állapítsa meg, milyen kort érnek el azok az emberek, akik semmiféle alkoholtartalmu italt nem élveznek és hogy meddig élnek azok, akik mérsékelt alkoholfogyasztók, vagy az alkoholfogyasztás szenvedélyes hívei. A bizottság munkásságáról a következő jelentésben számol be: A bizottság által három kategóriába tartozó emberek száma négyezer volt. Azok, akik semmiféle alkoholt nem fogyasztottak, átlag 51 évig és 22 napig éltek. Azok, akik mérsékelt alkoholfogyasztók, átlagos 63 év 13 napos életkort értek meg, míg azok, akik mértéktelenül fogyasztották az alkoholt anélkül azonban, hogy szándékosan részegre itták volna le magukat, 57 év és 67 napig éltek. Azok, akik hirhedt részegesek voltak, 53 év 13 napos életkort értek el. Az iszákosok tehát átlag hosszabb ideig élnek, mint azok, akik sohasem isznak alkoholt.

* **Orvosi hír.** Dr. Weinberger Zsigmond orthopaed, a bécsi orthopaed-sebészeti klinika volt orvosa, rendelését Str. Memorandului (Unió-utca) 24 alatt megkezdte. (Quarz, Diathermia, Massage, Zanderkezelés.)

— **Ludendorff Hollandiát is bele akarta sodorni a világháborúba.** Párisból jelentik: A „Nieuwe Courant” legutóbbi száma hiteles állami okiratok alapján leleplezést közöl arról, hogy 1918 áprilisában Hollandia csaknem belesodródott a háborúba. Ugy történt, hogy Ludendorff tábornok, mint a német hadsereg vezérkarának főnöke, jogot követelt Hollandiától arra, hogy Rovermont vasutvonalát hadianyagok szállítására használhassa és holland területen messzehordó ágyútegeket állíthasson fel, amelyekkel tűz alá vehesse a szövetséges hadállásokat. A hágai német követség április 17-én titkosjeggyű táviratot kapott Ludendorff tábornoktól, aki tudatta, hogy rendelkezését a birodalmi kancellári hivatal is jóváhagyta s ebben a táviratban a tábornok utasította a német követet, hogy szerezzen érvényt a hollandi kormánynál ennek a követelésnek. Az utasítás nem volt ultimátumszerű, mert nem szabott meghatározott időpontot a válaszára, de Ludendorff erőlyes hangon jelezte, hogy a válasz sürgős. A hágai német követ tisztában volt vele, hogy ez a lépés háborúra fog vezetni Hollandiával és azt táviratozta Ludendorffnak, hogy ilyen végzetesen fontos lépés előtt a császárhoz töllyamodott, mert csak a császártól fogadhat el ilyen parancsot. Egyidejűleg holland részről is kétségbeesett erőtesztítés indult meg a katasztrófa elhárítására. Egy nagyon magas állású személyiség egyenesen Vilmos császárral lépett érintkezésbe, de csak második táviratára kapott választ. A császár azt táviratozta, hogy semmi körülmények között sem fogja megengedni, hogy német birodalom és Hollandia között háborúra kerüljön a dolog. A császárnak ez a távirata enyhítette ugyan a feszültséget Hollandiával, de még hosszú ideig tartott, míg a régi biazalom helyreállott.

* **Orvosi hír.** Dr. Kis Árpád a bécsi gyermek-klinika és Karolina gyermek-kórház volt segédorvosa rendelését Str. N. Jorga (Jókai-utca) 21 alatt megkezdte.

— **Öt hajó elsüllyedt az ir partokon.** Londonból jelentik: Az éj folyamán hatalmas vihar pusztított az ir partokon. Öt nagy hajó elsüllyedt.

SPORT

Vasárnapi bajnoki mérkőzések. Univerzitate—KKASE. E mérkőzés különösebb érdeklődésre tart számot, mivel a szimpatikus egyetemi csapatnak ez lesz az őszi szezonban első szereplése. Hir szerint együtt van a teljes múlt évi csapat, sőt közvetlen védelmük megerősödik Albisyval, aki igen tehetséges hátvédjátékos és az egyetemi csapat egyik főerőssége lesz. A KKASE nagy ambícióval készülődik e fontos bajnoki mérkőzésre és multheti jó játéka alapján azt hisszük pontnyereségre is szert fog tenni. A két csapat közel egyenlő játékerőt képvisel. Az egyetemieknek csatárosuk, a kereskedőknek a védelmük jobb. Eldöntetlen eredménnyel mindkét csapat meg lehet elégedve.

Victoria—CFR. Rendkívül heves, izgalmas lefolyású mérkőzésre van kilátás, hol a CFR csapatának alkalma van gyógyító irt keresni mult héten szerzett sebeire. A Victoria kitűnő formában levő csapatának igen nehéz dolga lesz a kitűnő vasutas csapattal szemben, melynek igen nagy előnyt jelent a saját pálya. CFR-győzelem ismét teljesen nyitná tenné a bajnokság sorsát, míg a Victoria-győzelem megerősítené vezető pozícióját. Egy-két gólarányu Victoria-győzelem várható.

Koch Emil meghalt. A temesvári Kinizsi Rigoló néven becézett kiváló játékos hosszú szenvedés után tüdőbajban meghalt. Az elhunyt játékost egész Temesvár sporttársadalma kísérte utolsó útjára.

A labdarugás nagy népszerűsége Spanyolországban. A spanyol labdarugó sport hihetetlen nagy népszerűségét és fejlődését jelenti a FC Barcelona Spanyolország legjobb csapatának most kiadott évi jelentése, mely szerint az egyesület taglétszáma egy év leforgása alatt tizezer taggal szaporodott.

Scheuer sérülése. Scheuer, a Hakoah válogatott hátvédjátékos, egyesületének az Admira elleni bajnoki mérkőzésen térdkalacsörést szenvedett.

A zürichi Hakoah nagy győzelme. A zürichi Hakoah az elmúlt héten legveszélyesebb ellenfelét a bajnokságban az FC Wiplingent 4:2 (3:0) arányban legyőzte.

SZÍNHÁZ ~ MŰVÉSZET

Heti műsor

Szombat este 8 órakor: 28-as. Operettjudozás előzőr. Sarkadi Aladár vendégjátékával. Premierhelyárakkal. Premierbérlet 9 szám. Sorozatszám 61.

Szombat délelőtt 11 órakor: Mesedélelőtt Sarkadi Aladár vendégjátékával. Csizmás kandur, báb-színház stb. Mérsékelt helyárakkal. Jótékony-célú előadás a nyíresi tűzkárosultak javára. Sorozatszám 62.

Vasárnap délután 3 órakor: Az éj királynője. Operettjudozás kilencedszer. Sarkadi Aladár vendégjátékával. Mérsékelt helyárakkal. Sorozatszám 63.

Vasárnap este 8 órakor: 28-as. Operettjudozás másodszer. Sarkadi Aladár vendégjátékával. Premierhelyárakkal. Napi bérlet 19. szám. A. Sorozatszám 64.

A színházi iroda hírei:

Ma este lesz a premierje Zerkovitz Béla pompás új operettjének, a 28-asnak, Sarkadi Aladár fogja az ujdonság főszerepét játszani. — Az elmúlt évad végén mutatták be a Levendula című operettet rendkívüli sikerrel. Az igazgatóság ezt a hangulatos operettet új szereposztással készíti elő. A Levendula reprize a jövő hét végén lesz. — Kedden este Thomas Mignonját adják.

MOZGÓK MŰSORA

Egyetem-mozgó: Szombat, október 6-án: *Az árnyék.* Szenzációs szerelmi dráma hat óriási felvonásban. Főszerepben a halhatatlan Francesca Bertini és Amleto Novelli. A világhírű drámai művésznő egyik legnagyobb sikerű alakítása. A dráma tárgya idegrázóan érdekes, a kiállítás pompásan mesteri. A nagy szenvedélyek élet-halál harca. Vasárnap, október 7-én: *Az árnyék.*

Uránia-mozgó: Szombat, október hó 6-án: *Maciste vakációzik.* Rendkívül érdekes és kalandos filmtörténet hat felvonásban. Főszerepben Maciste, a világszerte közkezdelt filmművész és filmakrobata. Teljesen ujszerű filmstílus. A Maciste-filmek moziritkaságok. Vasárnap, október hó 7-én: *Maciste vakációzik.*

Apolló-mozgó: Szombat, október hó 6-án: *Az örvények királya.* Főszerepben Luciano Albertini, a világhírű akrobata, Sámson az óriás kreálója. Hajmeresztő atlétikai kalandoktól hemzsegő film. Repülő ernyővel a fellegek között. Vasárnap, október hó 7-én: *Az örvények királya.*

Előadások kezdete délután 3 órától.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

S. Ábrahám, Brassó. A szóbanforgó közleményt, mely az Uj Kelet szeptember 19-iki számában jelent meg, levelezőlapon elküldtük.

Több ujonc, Beszterce. A hirt, hogy az ujoncoknak október elsején, az önkénteseknek pedig november elsején kell bevonulniuk, maga a kolozsvári hadkiegészítő közölte velünk. Mindenki azonban csak úgy köteles bevonulni, ha behívási parancsot kap.

M. Jenő, Máramarossziget. 1. Textilmérnöki diplomával a legszebb jövőt biztosíthatja magának. 2. Textilmérnöki fakultás egyetlen európai egyetemen sincs. A diplomát mint vegyész-mérnök szerzi meg és aztán valamelyik németországi, vagy más külföldi ipari főiskolában specializálhatja magát. Ezeknek a címét azonban nem ismerjük és így azt sem tudjuk, hogy zsidó menzával kapcsolatosak-e. 3. A megélhetés városokként annyira váltakozó, hogy erre vonatkozólag pontos felvilágosítást nem adhatunk. Olaszországban egy diáknak szüksége van havonta 350 lirára, Franciaországban 400 frankra, Angliában nyolc-tíz fontra. 4. Brünnenben van zsidó menza.

D. Lajos, Brassó. Ahhoz, hogy beutazási engedélyt kapjon, legalább ötszáz font sterling készpénze kell legyen. Különben is a lakatosiparban nagy munkanélküliség van Palesztinában. Levél ment.

X. Marospart. 1. Temesváron az ifjúsági blokk kiküldöttjei tárgyalták és a konferencia kulturbizottsága elé terjesztették az ön javaslatát, melyet a hozott határozatok figyelembe is vettek. 2. A felsoroltakon kívül Erdély legjobb zsidó írói, művészei és szakemberei vesznek részt a Szövetség kulturbizottságában. 3. Egyéb felvilágosításért forduljon Antal Márkhoz, a bizottság elnökéhez, vagy dr. Fürst Oszkár alelnökhöz a Szövetség címén.

S. Béla, Nagyvárad. Forduljon részletes levélben az Erdélyrészi Palesztinahivatalhoz (Cluj, Calea Regele Ferdinand 48.) Levél ment.

Zsák

Zsineg

HAYAS DEZSŐ
TIMISOARA

Kötél

KÖTÖTT ÁRUK
LEGOLCSÓBB
BEVÁSÁRLÁSI FORRÁSA

HELIOS

Főtér 7.

Szvetterek, kötött ruhák, jumperek, sálak, harisnyák és keztük. Jumpergyapjuk minden színben

Eredeti gyári árak!

GÁRDI és TÁRSA

fényképezési műtermei
Cluj-Kolozsvár, str. Saguna
(v. Bartha Miklós-utca) 13Portrék,
gyermekfelvételek,
nagyítások

KÖZGAZDASÁG

Bőrexport vám nélkül. Bukarestből jelentik: A pénzügyminisztériumban erélyes vizsgálat indult meg több bőrexportőr ellen, akik nem fizették le a kiszabott illetékeket s így hatalmas összeggel megkárosították az államot. Az ügyben több nagyobb bank is érdekelve van.

Erdélyi fiókokat nyit a Stollwerck-gyár. Prágából jelentik, hogy a Cseksá kereskedelmi bankja koncernjébe tartozó pozsonyi Stollwerck-gyár fiókgyárait létesít Budapesten és Erdélyben.

A román kereskedők cseh tartozásai. Tegnap megírta az Uj Kelet, hogy a romániai tartozások rendezése céljából Párisban járt bizottság eredmény nélkül tért vissza. A bizottság új utasításokat kért a kormánytól. A bizottság az új utasítások átvétele után Prágába megy, hogy megegyezzen a csehszlovák hitellezőkkel.

A bécs—budapesti arbitrázs. Budapestről jelentik: Bécsi kereskedelmi körökben úgy tudják, hogy holnap megnyitják a budapesti és bécsi tőzsdék között a közvetlen telefonösszeköttetést. A közvetlen telefonforgalomtól az arbitrázsüzlet föllendülését remélik.

Részvényt cserél a Pesti Hazai és a Hazai Bank. Budapestről jelentik: A magyar pénzügy két hatalmas érdekeltje között megszavazták a tranzakciót, mely hetekig toglalkoztatta Budapest gazdasági köreinek kívül az utódállamokbeli érdekelteket is. A Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület rendkívüli közgyűlése elhatározta, hogy az eddigi 375 millió alaptőkét 62.500 új részvény kibocsátásával és a részvények névértékének 6000-ról 20.000 koronára való felemelésével 2500 millióra emeli. Huszonöt ezer új részvényt a Hazai Bank veszi át a két intézet érdekeinek megvédése és az érdekközösségi viszony további megszilárdítása céljából. A fennmaradó 6250 részvény kibocsátása a külföldi kötvények birtokosaival szemben vállalt kötelezettségek teljesítésére szolgál. A Hazai Bank rendkívüli közgyűlése ugyancsak elhatározta az alaptőkének 1600 millióra való emelését. 225.000 részvényt a Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület vesz át. A két intézet Walder Gyulát, az eddigi alelnököt az elhalt Dániel Ernő báró helyébe elnökké választotta.

Tizenkétezer vagon lisztet exportál Románia. Az országos malomszövetség, mint megírtuk, a kormánytól nagyobb mennyiségű fehér liszt kivételének engedélyezését kérte, mert a meglévő lisztkészletek szükségessé teszik az exportot. Sassu V. kereskedelmi miniszter, illetőleg az export-importbizottság elvben a lisztkivétel mellett nyilatkoztak. Az ügyben előkészítő tárgyalásokat indítottak, melynek befejeztéig az országos malomszövetség megállapodott a mezőgazdasági szindikátussal a tervezett lisztkivételre. A megegyezést a malomszövetség és a mezőgazdasági szindikátus küldöttsége ma a kereskedelmi miniszternek bejelentette. A küldöttségben az erdélyi malomszövetséget Schauer elnök képviselte, jelen voltak még Paul Theodor, Pniera Georgescu és Urceanu admirális. A küldöttség bejelentette Sassu miniszternek, a malomszövetség a mezőgazdasági szindikátussal megállapodott, hogy a falusi szövetkezetek bevonásával 12.000 vagon fehér lisztet fognak közös számlára exportálni. Az exportőrök kötelezettséget vállaltak, hogy a gazdáknak a buzáért a megállapított maximális árat fogják fizetni. Gazdasági körökben biztosra veszik a lisztkivétel megegyezését.

Faárak a magyar piacon. Budapestről jelentik: A nagy devizahiány miatt teljesen megakadt a magyar import, holott a magyar ipar fellendülése s az új építkezési törvény kedvező konjunkturát teremtene a fapiacon. Különösen az eddig virágzó tűzifabehozatal stagnál a pénzkrisis miatt. A jelenlegi árak a következők: faragott fa hat méterig 280—290 ezer, építőanyag 360—400 ezer, léc 380—400 ezer, építőgömbfa 220—250 ezer, asztalosáru 460—480 ezer, magyar tölgyfa 500—550 ezer, jugoszláv tölgy 720—750 ezer, fenyőrud hét-nyolc cm.-es átmérőjű 1750—1850, kilenc-tíz cm.-es 2050—2200 magyar korona.

Mégis csak CZINK fest, tisztít vegyileg legszebben, legolcsóbban Cluj

Csecsemők, kisgyermek-
kek ideális ápolószere a

Höfer-féle gyermek hintőpor és Höfer-féle gyermek-
crém!

Beton

valamint az
u. m. cem
üreges beto
nitoid, járd
hajtásra ber
kutgyűrűk,
gok gyártá
gyári bere
stb. stb. r

MO

Építőipa

Árlapok é

Mielőtt ce

jük

Fal

FRANC

Közvetk

Cons

közö

A „MA

Consta

A „BF

Fabre Lin

Felvilágosítá

Vágott

Meszet

CALO

Str. Dr

Telef

Rag

M

K É

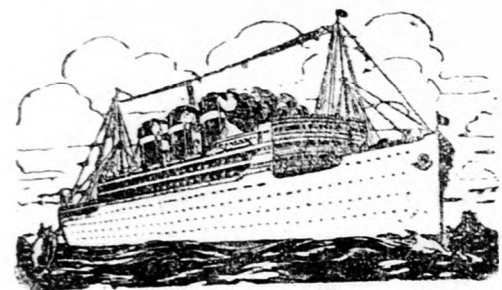
Betonkeverőgépek

valamint az összes cementipari gépek, u. m. cementetöcserepek, betontéglák, üreges betonblokkok, cementterrazo, granitoid, járdalapok gyártására kézi és erőhajtásra berendezve, formák, betoncsövek, kutygyűrűk, lépcső és egyéb építési anyagok gyártására. Teljes asbestcementpala-gyári berendezések, 1-a cementfestékek stb. stb. raktárról azonnal szállíthatók.

MODERNA

Építőipari Gépek és Radiátor Rt.
Brasov, Kis ucca 12.

Árlapok és költségvetések díjmentesen!
Mielőtt cementipari gépeket vásárol, kér-jük raktárunk megtekintését!

Fabre-Line

FRANCIA HAJÓZÁSI TÁRSASÁG

Közvetlen vonalak — átszállás nélkül —

Constanța-Newyork

között és tranzitó Kanada felé.

A „MADONNA“ hajó indul október 8-án.

Külön hajójáratok

Constanța-Jaffa-Marseille

között.

A „BRAGA“ gőzös indul október 6-án.

Információk és jegyek kaphatók:

Fabre Line Bukarest, Pasagiul Comoedia

Felvilágosítást nyújt még: Reclama Cluj, A. Iancu 3.

Vágott és vágatlan tűzifát
waggon, öl és mázsátételekben, ugyszintén
Meszet, Cementet és Gipszet
legolesóbban szállít a

CALCIT MÜVEK R.-T.
Str. Dragalina (v. Fellegvári-ut) 9.
Telefon interurban 11-06.

1 m³ oltott mész 400 lei

Raglánok,
öltönyök, gyermekruhák
megérkeztek

M. Neumann

céghez Cluj,
Piața Unirei 14.

Telefon 431.

Önmaga ellen vét, ha nem Nagy és Szilágyi-

nál festeti és tisztítja ruháját. Cluj, gyár Strada Barifiu (volt Malom-utca) 4. Felvételi helyek: Kos-suth Lajos-utca 36. és Galamb-utca 23. szám alatt

5.

m e g n y i l t

Románia legmodernebb
szőrmeáruháza

(Blănăria mode de Paris)

Szőrmékben állandó nagy választék!
Megrendelések, javítások elfogadtnak

„SIRPINOL“

legjobb szer a légzőszervek megbetegedései ellen. Ugymint: tüdő- és hörghurut, köhögés, számarkö-högés és tuberkolózis ellen. Mindenki kérje házi-orvosát, hogy „Sirpinol“-t rendeljen.

Ra ható minden gyógyszerterban

Készíti: Mera Viktor „Fehér Kereszt“ gyógyszer-tára, Reghinul-Sásesc

ROTTMANN KAROLY ÉS TÁRSAI R.-T.

TIMIȘOARA—TEMESVÁR

KIRALYI UDVARI SZÁLLITÓK

GYÜMÖLCSPÁLINKA TER-MELÉS, BORNAGYKERESKE-DÉS, SZESZSZABADRAKTÁR SZESZDENATURÁLÓTELEP. 1364

RUM ÉS LIKÓRGYÁR
COGNAC FŐZDE

KEPES ELEK orvosi kötszerész Oradea-Mare

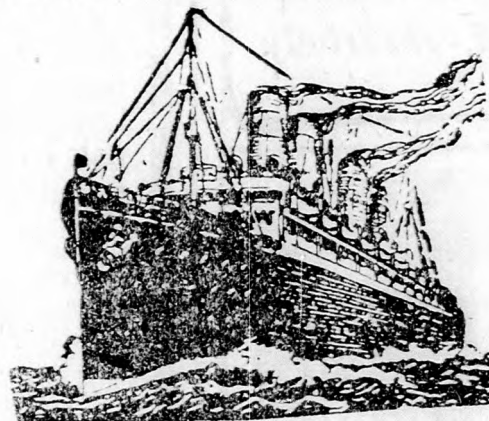
Női és férfi óvszerek nagy raktára

HAS-PASSAGE — SAJÁT KÉSZÍTÉSŰ SÉRVKÖTŐK, HASKÖTŐK, MŰLÁBAK

NORDDEUTSCHER-LLOYD ★ F. MISSLER

Rador 384

Bréma-
Amerika

Bréma-
Amerika

Az utazást teljesen újjáépített hajóinkkal tesszük lehetővé, melyeken a harmadosztály is elegánsan berendezett kabinokból áll 2 és 4 személy számára. Elsőrangú német konyha. — A hajókon magyarul és németül beszélnek. Díjtalan tájékoztatás!

A NORDDEUTSCHER-LLOYD nagyromániai vezérképviselése:

Bucuresti, Calea Griviței 130.

Bejárat a Pelian-utca sarkán [Bratu-szálloda alatt] és ennek fiókjai:

Oradea-Mare, Bulevardul Regele Ferdinand 7.

Telefonszámok: 8-26, 9-88

[A hivatalos jegyirodában] Tel
Ugyanott vasuti jegyek kiadása ugy a bel-, mint a külföldre.

Sürgöncim: Menetjegyiroda

Timisoara

„Korona Szálloda“, a vasutal szemben

Minden felvilágosítás
díjtalan

Cernăuți

Kochanovskig. 3., Botinianeau-házban

K É R J E N * „ F I G A R O “ * C S O K O L Á D É T

Manometert, mindenféle mérőműszereket készít és javításokat vállal: **Gáspár műszerész Arad, Strada Horia 1.** Javítás végett beküldött műszereket rövid idő alatt visszaküldöm. Telefon 315

APROHIRDETÉSEK

Aprohirdetések egyszeri közlési díja szavanként 2 lei. Vastagabb betűvel szedett szavak 3 lei. Legkisebb aprohirdetés díja — 10 szög — 20 lei. Jellegű hirdetésekre semminemű felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetéseknek a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbíthatnak. Erre a célra a hirdetésdíjon kívül 2 lei 60 bani bélyegköltés fizetendő.

Utazók figyelmébe! A tordai gőz-, kád- és sós-fürdő egész héten nyitva. 6264

Ki fizet legtöbbet aranyért, brilliánsért, „Splendid“ ékszerüzlet, Cluj, Str. Baritiu (Malom-u.) 16. 6335

Ügyes helyi ügynököt keresünk világhírű tömegcikk elhelyezésére. Teljes című ajánlatokat eddigi működés megjelölésével „Hollandia“ jellegre e lap kiadóhivatalába kérünk. 6334

Román levelezőt keres délutáni órákra László & Bergner, Str. Reg. Maria 18. Gépmű tudók előnyben. 6333

Fogászati rendelő, 10 éve fennáll, jó hírnevű, eladó vagy átadó berendezéssel vagy anélkül, lakással. Gottlieb, Hatég. 6332

Wesselényi-utcai jobb zsidó családnál iskolai tanulók kosztot és lakást kaphatnak. Cím a kiadóban. 6339

Eladó egy I. sz. Princz-féle hidraulikus olajmalom teljes berendezéssel. Ára 120.000 lei. Mátyás Mihály, Pelesul (Nagypeleske), jud. Satumare. 6331

Könyvkötészetbe tanuló lányok és egy tanulófiú fizetés-el felvétetik. Bolyai-u. 3. 6338

Marosujvárt eladó vagy kiadó vendéglő lakással és a hozzávaló helyiségekkel együtt. Előnyös feltételek. Értekezhetni lehet: Lup György, Uioara (Marosujvár) 6328

Jóforgalmu, város fötérén üzemben lévő

nyomda
és jólmenő
papírüzlet
eladó.

Ajánlatokat „Papírüzlet“ jellegre a kiadóhivatalba 6306

Társ kerestetik 60—70 ezer lei befektetéssel egy orth. kóser villanyerőre berendezett szalámigyár és mészárszékhez, esetleg bérbe is kiadó. Megkereséseket „Társ“ jellegre a kiadóhivatal továbbít. 6326

Szénát szállít

préselve, prima minőségűt vagonvágatokban a z o n n a l:

Antal István, Brassó
Szentmiklós - utca 1/a.

Perfekt gyors- és gépirónó okt. 15-ére állást keres. Leveleket „Megbízható“ jellegre a kiadóba kér. 6310

Jobb zsidó családnál kóser koszt kapható. — Cím a kiadóban. 6339

Crème D'argent

kipróbált ártalmatlan szer szeplő, májfolt, mindennemű bőrkürités ellen. Néhány napi használat után teljes eredményt ér el.

I nagy tégely ára 20 lei

Kapható kizárólag a

Fekete drogueriában

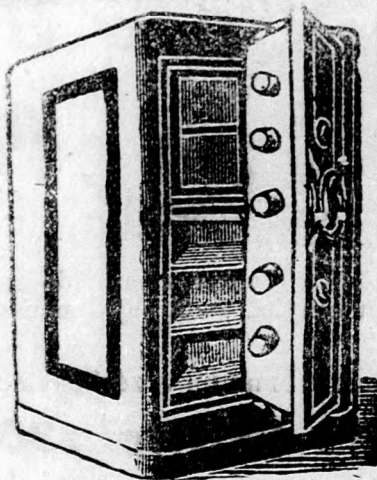
Tg.-Mureş-M.-vásárhely

Fabrică
de case de bani
Geldschrank - Fabrik
Pénzszekrénygyár

JAKABFI & CO.
TIMIŞOARA

Str. Timofei Cip.
(Battyány-utca) 3. szám
Telefon 12—68

Képviseletek Erdély részére kerestetnek

KERESKEDŐK FIGYELMÉBE

Külföldi gyári lerakatok. — Óriási nagy választékban fehéraru, Frenchek, zephirek, Hosenzeugok, férfi szövetek, flanelek stb.

Textil-Import

engros áruház megnyílt

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Óriási nagy választékban fehéraru, Frenchek, zephirek, Hosenzeugok, férfiszövetek, flanelek stb. — Külföldi gyári lerakatok.
Oradea-Mare, Strada Nicolae Iorga (volt Zöldfa-utca) 6.

Kadima Nyomda- és Kiadóvállalat R.-T. nyomása Cluj, str. Baron L. Pop (volt Brassay-utca) 10 szám.

Telefon 758

INDUSTRIA TEXTILA ARADANA SOCIETATE ANONIMĂ

★ Románia legnagyobb textilgyára Arad ★

ARADI TEXTILGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Telefon 758

Héber ABC kapható a „Kadima“ kiadóvállalatnál, Cluj

Telefon: 10—25.

Sürgöncym: Mártonffypelz

Mártonffy Testvérek szücsök

szücsáruháza Cluj, Piața Unirii 20.

Legujabb szörmemodellek állandóan raktáron!

Sportkabátok 2—3000 Lejtől feljebb.

Állandó szörmekiállítás!

Mindennemű prémbőrök, feldolgozott szörmeárak nagyban és kicsinyben.

Engros

Endetail

Mindenkit informál a PROGRAMM Egyes szám ára 3 lej

amelyet a „Gyilkos“ jegy- és hírlapirodája ad ki. — Tartalmazza a román kir. Opera, Nemzeti Színház, Magyar Színház, Egyetem-, Uránia- és Apolló-mozgók, Biasini Orfeum, Central Bar, hangversenyek, mulatságok színlapos műsorát, a sportesemények részletes programját román és magyar nyelven.

Megjelenik minden szombaton

Mindenki legszívesebben

1497

Kapható:
Fiókraktár Cluj,
Regele Ferd. 14
(Wesselényi - u.)

TURUL CIPÓT

vísel, mert az elegáns, tartós és jutányos

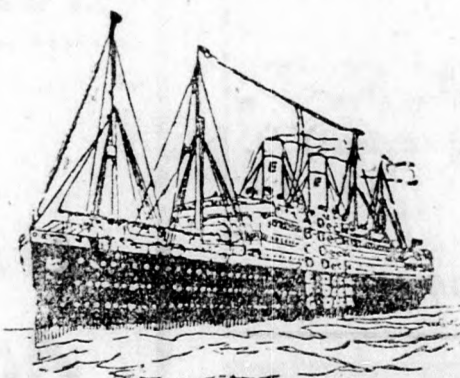
BYRON STEAMSHIP COMPANY LTD. LONDON

M. Embiricos & Co.

BUCUREȘTI, STRADA PARIS No. 1.

Constanța direct New-York

A legnagyobb tengerentuli luxuszöszökökkel, amelyek Constanța kikötőből indulnak Konstantinápoly, Pireu és Palermo érintésével direct New-Yorkba.

Átszállás, vesztégár nélkül. Az utazás tartama 16 nap. Az utazás vonalainkon a legelőnyösebb, 50%-kal olcsóbb és lejben fizetendő.

Értesítés:

A „Byron“ gyorsgőzös érkezik október hó 4-én, indul október hó 6-án „Constantinople“ gyorsgőzös indul november 5-én

Értesítés:

Kajütők, jegyek fenntartása, valamint bármely információ végett forduljon központi irodánkhoz.

M. EMBIRICOS & CO., București, Strada Paris No. 1.

SZERKESZTŐSÉG. K
HIVATAL ÉS NYOM
Cluj, Kolozsvár, St. B
L. Pop (Brassai-utca)

Telefon: Szerkesztő
és kiadóhivatal
Zs. N. Sz. —

A kéziratok kizárólag szerkesztőségnek zsendők. Kéziratokat adunk vissza

Cluj-Kolozsvár

Az Uj Kelet vállalat
Uj Kelet sz
madt munk
nem jelenh
békeltetési
késő esti ó
emiatt lapu
látolt terje

Jogilag a Pal

A nagy Tivadar raktar zsidósága dolgo végreleges befej amelyet az ang hosszabb idő ban vált jogi tényé. Genfi tanács szeptem tudomásul vett mányok között francia mandát E megegyezés mint a paleszt teljes érvényű palesztinai ang mával 1922 jú ségi tanács, h egyelőre a ma de jogilag csak egyidejűleg francia kormá megegyezésre Palesztina-ma érvényben, a kihasználta és lényegtelen zsidó Paleszt tömült és államalapítás teljes hatály

Mint m is, amely ké zsidóságnak, kérdés, vajjo készség a jogával, amé támadhatatl kör, amely indult utjára mus program ték össze a zárult. A p célkitűzését, a nemzetkö Politikailag sebben és p népek meg kötelezettse jünk is a jog áll, hogy F zaja legyer nak. Ebben ban több t és csak saj lesz bennü nagyság, h rancsot, m dátumszerz amely ma pihen, kil

Forra

Mad dalom tö forradalom keletkezett a kormán